

در کارگاه توانمندسازی مربیان مهد و پیش دبستانی وزارت دفاع مطرح شد:

استفاده همه جانبه از امکانات رسانه‌ای

مربیان برای رشد، ارتقا و موفقیت در کار تربیت کودکان و یاددهی به آنان، باید به‌روز باشند و از جدیدترین اطلاعات و روش‌های آموزشی بهره‌مند شوند. آموزش مداوم به مربیان کمک می‌کند با تغییرات و نیازهای جدید در حوزه آموزش آشنا شوند. این آموزش می‌تواند شامل شرکت در کارگاه‌ها، دوره‌های برخط و مطالعه مقاله‌های جدید باشد. برای مثال، آموزش مهارت‌های زندگی به کودکان، که امروزه در اولویت برنامه‌های آموزشی قرار دارد، نیازمند آگاهی از روش‌های نوین کار با کودکان است.

مربیان باید با روش‌های آموزشی فعال و خلاقانه به بچه‌ها اجازه دهند در فرآیند یادگیری مشارکت بیشتری کنند. این روش‌ها شامل فعالیت‌های گروهی، بازی‌های آموزشی و پروژه‌های عملی هستند که به یادگیری عمیق‌تر کمک می‌کنند. همه ما می‌دانیم، هر کودک ویژگی‌ها و نیازهای خاص خود را دارد. مربیان باید به این تفاوت‌ها توجه و روش‌های تدریس خود را بر اساس نیازهای فردی آنان تنظیم کنند. این شرایط می‌تواند شامل استفاده از فن‌های یادگیری و ارزیابی پیشرفت هر کودک باشد.

آموزش مهارت‌های اجتماعی و عاطفی به کودکان، مانند همدلی، تفکر انتقادی و حل مسئله، از اهمیت بسیاری برخوردار است. این مهارت‌ها به کودکان کمک می‌کنند در زندگی روزمره و تعاملات اجتماعی خود موفق‌تر باشند. مربیان باید فضایی ایجاد کنند که در آن بچه‌ها احساس راحتی و امنیت کنند. این محیط باید تشویق‌کننده و الهام‌بخش باشد تا کودکان بتوانند ایده‌ها و احساسات خود را به راحتی بیان کنند.

همچنین فناوری می‌تواند ابزار مفیدی برای تدریس باشد. استفاده از نرم‌افزارها و منابع برخط می‌تواند به یادگیری جذاب‌تر و مؤثرتر کمک کنند. مربیان باید با جدیدترین فناوری‌ها آشنا شوند و در کلاس‌های خود از آن‌ها بهره‌برداری کنند.

شاید توجه به همین مجموعه انتظارات در کنار هم سبب شده بود جمعی از مدیران و مربیان مراکز پیش‌دبستان تحت نظارت و پوشش وزارت دفاع در زیر سقف سالن اجتماعات شهرک شهید چمران گردهم بیایند تا دانش خود را از طریق مدرس مدعو که تجربه و اندوخته قابل توجهی در این زمینه دارد، ارتقا ببخشند. ما در بعدازظهر یک روز مهر ماه پاییزی سال ۱۴۰۳ همراه باشید تا از این کارگاه توانمندسازی بیشتر بدانید.

مستندسازی با هدف تبادل تجربه

جلسه را سید کمال شهابلو با معرفی سخنران جلسه و دلایل حضور در این برنامه آغاز کرد. او در ابتدا گفت: «همان‌طور که شما نیز اطلاع دارید، در حوزه تربیت و یادگیری برای کودکان پیش‌دبستانی در سراسر کشور بسته‌های متعددی تولید می‌شوند. این بسته‌ها در طول چند سال اخیر تحت نظارت سازمان تعلیم و تربیت کودک در اختیار مراکز پیش‌دبستانی قرار گرفته‌اند. در واقع تولیدکنندگان باید بر اساس ملاک‌ها و معیارهای این سازمان آثار خود را ارائه دهند تا مراکز پیش‌دبستانی دست به انتخاب بزنند و آنچه را خودشان تشخیص می‌دهند، برای کار در مرکز پیش‌دبستانی انتخاب و از آن استفاده کنند.»

او در ادامه گفت: «تمام کسانی که در این زمینه به تولید کتاب یا بسته دست می‌زنند، این را می‌دانند که سازمان تعلیم و تربیت کودک این آثار را بر اساس معیارهایی انتخاب و به جامعه معرفی می‌کند. البته برخی از تولیدات بعد از انجام کارشناسی امتیازهای لازم را کسب نمی‌کنند و امکان استفاده در سطح مراکز پیش‌دبستانی را ندارند. اما برخی از کسانی که تولیداتی را عرضه می‌کنند، کارگاه‌هایی برپا می‌کنند تا در این زمینه مربیان را در استفاده از بسته‌های

تربیت و یادگیری توانمند کنند. لذا این بسته‌ها رتبه‌بندی و سپس از طریق بخشنامه به اداره‌ها معرفی می‌شوند تا آنان نیز بسته‌های قابل استفاده و تأیید شده را برای انتخاب به پیش‌دبستانی‌ها معرفی کنند. بسته‌ای که ما امروز قرار است در این جلسه خدمت شما معرفی کنیم، سه سال متوالی از طرف سازمان تعلیم و تربیت کودک برگزیده و انتخاب شده است.»

شهابلو در ادامه گفت: «یکی از نکات بسیار مهم در مورد بسته‌های

تربیت و یادگیری، موضوع پشتیبانی از مربیان، مدیران، والدین و مخاطبان است. به طور معمول، مراکز نشر بعد از انتشار کتاب یا بسته دیگر با مخاطب خود کاری ندارند و امکان دسترسی مربیان به تولیدکنندگان وجود ندارد. این در حالی است که ما پس از انتشار بسته همچنان از طریق وبگاه و کانال‌های ارتباطی با مربیان در ارتباط هستیم. شما به راحتی می‌توانید پرسش‌های خود را مطرح کنید و پاسخ بگیرید. همچنین تجربه‌های خودتان را نیز با ما در میان بگذارید و از تجربه‌های دیگران نیز در این زمینه استفاده کنید. لذا مربیان همچنان با ما

در ارتباط هستند و می‌توانند از این تجربه‌ها استفاده کنند.»

مدیر تولید انتشارات قصه و داستان سپس در ادامه خطاب به حاضران گفت: «شما از طریق تلفن‌هایی که در اختیار ما می‌گذارید و وبگاه و کانالی که ما به شما معرفی می‌کنیم، می‌توانید با مجموعه در ارتباط باشید، پرسش‌های خود را مطرح و از کارشناسان ما پاسخ دریافت کنید. بنابراین، ما قدم به قدم همراه با هم پیش می‌رویم تا بتوانیم به کودکان خدمات بهتری ارائه کنیم.»

شهابلو در پایان به معرفی گروه انتشارات قصه و داستان در جلسه حاضر پرداخت و گفت: «ما از این برنامه گزارشی تهیه می‌کنیم و کار را مستندسازی می‌کنیم تا دیگران هم بتوانند در صورت نیاز در فعالیت‌های خودشان از این تجربه‌ها استفاده کنند.

در حال حاضر نیز در خدمت جناب آقای محمد ناصری، دبیر مجموعه «من می‌دانم من می‌توانم» و یکی از نویسندگان مطرح کشور هستیم. ایشان تجربهٔ سال‌ها تدریس و آموزش در حوزهٔ کودک و نوجوان را دارند. علاوه بر این در وزارت آموزش و پرورش مسئولیت‌های متعددی داشتند که آخرین آن‌ها مدیر کلی دفتر انتشارات و فناوری آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی بود.

مری شکوفاکنندهٔ استعدادهای نهفته است

ادارهٔ این کارگاه را محمد ناصری برعهده داشت؛ کسی که از سال‌ها تجربهٔ تدریس در دوره‌های گوناگون تا مدیریت دفتر انتشارات و فناوری آموزشی سازمان

شما از طریق تلفن‌هایی که در اختیار ما می‌گذارید و وبگاه و کانالی که ما به شما معرفی می‌کنیم، می‌توانید با مجموعه در ارتباط باشید، پرسش‌های خود را مطرح و از کارشناسان ما پاسخ دریافت کنید. بنابراین، ما قدم به قدم همراه با هم پیش می‌رویم تا بتوانیم به کودکان خدمات بهتری ارائه کنیم

بلکه روال غیررسمی، غیراجباری و غیرارزیابی و با بازی و نشاط و مهارت‌افزایی توأم است. دنیای پیش‌دبستان دنیای عاطفه و احساس بچه‌هاست و کاش دنیای پیش‌دبستان، حداقل در دوره اول آن، همین مسیر را طی می‌کرد. یعنی بچه‌ای که از دامن گرم پدر و مادر و فضای گرم خانه جدا شده و به پیش‌دبستان آمده است، باید به‌نحوی بتواند با این فضا ارتباط برقرار کند. به این صورت که پیش‌دبستان نباید فضای رسمی و خشک دبستان را که خود ما با آن مواجه بودیم داشته باشد. چون دبستان و پیش‌دبستان دو دنیای متفاوت هستند و اگر ما این دو دنیا را نشناسیم، احتمالاً اشتباه‌های زیادی خواهیم کرد. معلمی که می‌خواهد به بچه‌ها چیزی یاد بدهد، با مربی‌ای که تسهیلگر است، فرق دارد. مربی فضایی را آماده می‌کند که غنی از آموزه‌های بسیار است و بچه خودبه‌خود یاد می‌گیرد. آموزش‌دهنده، معلم، آموزگار و دبیر با مربی فرق دارد. مربی بستری را فراهم می‌کند که در آن استعدادهاى نهفته بچه‌ها که با یکدیگر متفاوت هستند، شکوفا شوند. اگر غیر از این کند، همان اشتباهی را که خیلی از اولیا و بعضی از مربیان مرتکب می‌شوند، انجام می‌دهد.»

ناصری در زمینه برخی خطاهای ناخواسته مربیان به نکته دیگری اشاره کرد و افزود: «بعضی از مربیان تصور می‌کنند بچه باید این کتاب و کتاب‌های مشابه آن را یاد بگیرد. بچه‌ها در پیش‌دبستان در حال آماده‌شدن برای کسب بعضی از مهارت‌ها هستند که خودبه‌خود یاد می‌گیرند و شما ملزم نیستید بچه را از یک نقطه به نقطه دیگر برسانید. چون ایجاد حد یادگیری برای بچه کار من و شما نیست. اسلام می‌فرماید بچه تا هفت‌سالگی پادشاه است. پادشاه یعنی فرمانده و کسی که کار خود را می‌کند و طوری که دوست دارد عمل می‌کند. اگر شما

«دنیای امروز بچه‌ها دنیایی نیست که متکلم وحده‌ای به نام معلم مجموعه‌ای نکته را بگوید و شنونده آن‌ها را یاد بگیرد. در اصل شما شما مربی هستید»

بخواهید به کودکی پنج‌ساله که از خانه به مهدکودک آمده است، چیزی بیاموزید، مسیر غلطی را انتخاب کرده‌اید. یعنی کاری می‌کنید که بعضی مادران انجام می‌دهند. گاهی والدین می‌خواهند بچه حتماً الفبا را یاد بگیرد، در صورتی که این کار از مینا خطاست. یاددادن الفبا کار شما نیست. ریاضی نیز کار شما نیست.»

دبیر بسته تربیت و یادگیری «من می‌دانم من می‌توانم» سپس تأکید کرد: «این جلسه شروع آشنایی ما با شماست، چون ما کتاب نیستیم و بسته هستیم و ناشر نیستیم و مرکز هستیم؛ مرکز تربیت و یادگیری؛

پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش را در کارنامه دارد و در دوره فعلی روی حوزه پیش‌دبستان تمرکز کرده است. وی در آغاز اظهار امیدواری کرد که این جلسه بتواند به کیفیت‌بخشی کار شرکت‌کنندگان کمک کند تا آنان بتوانند خدمات بهتری به کودکان پیش‌دبستانی ارائه دهند.

او در همین رابطه گفت: «در همین ابتدا باید بدانید که شما فقط یک کتاب ندارید، بلکه یک بسته تربیت و یادگیری دارید. کتاب امکانات بسیاری

دارد، اما امکاناتی هم کم دارد. یعنی کتاب ممکن است لزوماً فیلم یا دست‌ورزی نداشته باشد. در واقع امکاناتی را که چندرسانه‌ای‌ها دارند، ندارد. بنابراین ما با کتاب کار نمی‌کنیم، بلکه با یک بسته کار می‌کنیم. هر بسته تعریف و امکانات خودش را دارد. اگر شما با کتاب‌هایی که چندرسانه‌ای نیستند کار کنید، اولین کاری که باید انجام دهید این است که از امکانات رسانه‌ای در کنار فعالیت‌های خودتان استفاده کنید.»

وی سپس یادآور شد: «دنیای امروز بچه‌ها دنیایی نیست که متکلم وحده‌ای به نام معلم مجموعه‌ای نکته را بگوید و شنونده آن‌ها را یاد بگیرد. در اصل شما اصلاً معلم نیستید. شما مربی هستید. دنیای دبستان و پیش‌دبستان دو دنیای متفاوت است. دنیای دبستان دنیای دانش‌آموزی است. بچه‌ها از اول دبستان وارد دنیای آموزشی می‌شوند و یک مجموعه نکته‌های دانشی و علمی می‌آموزند. بعد ارزشیابی می‌شوند و اگر از نقطه الف به نقطه ب رسیدند، وارد پایه دوم می‌شوند و همین طور تا آخر. ما در دنیای پیش‌دبستان این روال را نداریم،

والدین و بچه‌ها چه کاره هستند و در این یک سال قرار است چه چیزهایی را یاد بگیرند. این موضوع مفصل است و اگر کسی بخواهد تمام این سند را کار کند، باید چندین بسته ارائه دهد. ما به عنوان تولیدکنندگان محتوا و چهار واحد را به عنوان مبنای کار آوردیم. مورد اول خودشناسی؛ از نام خود بچه‌ها تا احساس و عاطفه آن‌ها. بعد در خانه با پدر و مادر و پدربزرگ و مادر بزرگ و اقوام و همسایگان. برای بعد که وارد شهر می‌شود، فضاهایی مثل مسجد، مدرسه، بیمارستان و فروشگاه را آورده‌ایم. بعد درباره دنیا، جانوران، آسمان و زمین، در حد درک بچه‌های پنج‌ساله، محتواهایی را طراحی کرده‌ایم.

یکی از فصل‌های هشت‌گانه، مشاغل مرتبط با آن‌هاست. مثلاً ما بحث «بدن من» را مطرح و در ادامه پزشکی را معرفی می‌کنیم. اما وقتی شهر من را مطرح می‌کنیم، پارکبان و پلیس را هم معرفی می‌کنیم و وقتی بحث خانه یا دنیا را مطرح می‌کنیم، متناسب با آن موضوع چیزهای دیگری هم بیان می‌شوند. این مشاغل عام هستند و خیلی شغل‌های خاص و ویژه‌ای نیستند. بدین معنا که هر کسی در این دنیا شغلی دارد و ما بعضی از آن‌ها را مطرح می‌کنیم. اما این کتاب برخلاف خیلی از کتاب‌های دیگر سؤال انگیز است. بچه با دیدن بعضی نوشته‌ها مثلاً سؤال می‌کند که این مورچه‌ها چیستند؟ بچه پنج‌ساله حق دارد این سؤال را بپرسد. چون نوشتن و خواندن نمی‌داند و نباید

هم بداند. در این باره در کتاب مربی همه چیز ثبت و ضبط شده است. اما در چهار کتاب دیگر ما رمزینیهایی (کیوآر کدهایی) قرار داده‌ایم. کتاب مربی ۳۶۰ صفحه است و چون ابتدای کار است، من نمی‌توانم انتظار داشته باشم آن را خوانده باشید. اگر هم خوانده باشید که بسیار عالی است. اگر آن را نخوانده‌اید، از شما خواهش می‌کنم حتماً آن را بخوانید. یک بار آن را از ابتدا تا انتها بخوانید و این کتاب رمان نیست که بخوانید و

از آن بگذرید، بلکه یک کتاب بالینی است.»

تلفن همراه و کتاب؛ دو ابزار مربی پیش‌دبستانی
سخنران جلسه در ادامه تأکید کرد: «این کتاب راهنمای شماست. هر چقدر با آن مانوس شوید، احساس می‌کنید دست و بال شما بازتر است. این کتاب و این گوشی ابزار کار شماست. در ایام کرونا استفاده از گوشی بسیار رایج شد. اگر خاطرتان باشد، قبلاً ما در مدرسه‌ها می‌گفتیم آوردن گوشی ممنوع است. اما در زمان کرونا

یعنی مرکزی که سال اول چهار کتاب منتشر می‌کند و سپس می‌بیند کاربرد را لحاظ نکرده است، پس سال بعد آن را اضافه می‌کند. آنگاه می‌بیند کار کامل نیست، کتاب راهنمای والدین را اضافه می‌کند. بعد هم همین بسته را دو گروه نقد می‌کنند:

۱. گروه اصلی مربیانی که در کف کلاس کار می‌کنند.
۲. کارشناسانی که بیرون از این گروه نشسته‌اند و قانون به آن‌ها اجازه می‌دهد کار را نقد، ارزیابی و قضاوت و رتبه‌بندی کنند.

هر دو گروه برای ما محترم هستند و به همین دلیل این بسته سه بار چاپ و دچار تغییر

شده است. شما امروز با چاپ سوم این کتاب مواجه هستید و چه خوب که با ویراست سوم آن مواجه شده‌اید! در واقع شما با نسخه کامل‌شده‌تر آن روبه‌رو هستید و خوش‌حالییم که به جمع بالغ بر ۱۰۰ هزار نفری که با این بسته مواجه هستند، وارد شوید.

بخشی از اجزای این بسته به مربی مربوط است. برای مربی یک مجموعه مواد و برای والدین نیز چیز دیگری طراحی کردیم. ما مثلثی داریم که سه ضلع آن

باید با هم ارتباط تنگاتنگ داشته باشند. اگر یکی از ضلع‌ها لنگ بزند، کل کار مشکل پیدا خواهد کرد. شما نمی‌توانید یک بخش از مثلث نوآموز، والدین و مربی را نبینید. اگر نبینید، به قسمتی از فرایند کار شما لطمه وارد می‌شود.»

دبیر مجموعه بسته تربیت و یادگیری این بسته را به حضاران معرفی کرد: «این بسته چهار جلد کتاب دارد. اسم این کتاب‌ها هزار چیز می‌توانست باشد. ما یک سند بالادستی داریم که در بخشی موظف است بگوید مربی،

معلم، آموزگار و دبیر با مربی فرق دارد. مربی بستری را فراهم می‌کند که در آن استعدادها نهفته بچه‌ها که بایکدیگر متفاوت هستند، شکوفا شوند. اگر غیر از این کند، همان اشتباهی را که خیلی از اولیا و بعضی از مربیان مرتکب می‌شوند، انجام می‌دهد

و ایام آموزش در فضای مجازی تسهیلاتی فراهم شد که بچه‌ها باید گوشی داشته باشند. چون به آن نیاز داشتند. بنابراین رمزینہ چیز عجیبی نیست. امروزه در بعضی از رستوران‌ها فهرست غذای (منوی) کاغذی به شما نمی‌دهند، بلکه از شما می‌خواهند با استفاده از رمزینہ رستوران فهرست را ببینید و غذا انتخاب کنید. این موضوع رواج یافته است. بنابراین، این موضوع یک مهارت است و مربیان باید آن را فراگیرند. یعنی ما کاری را که قرار است کودک در این صفحه انجام دهد، به صورت نوشتاری نگفته‌ایم. شما نوشته آن را یا از روی کتاب مربی می‌خوانید یا به صورت صوتی از رمزینہ گوش می‌دهید. مثلاً وقتی شما می‌خواهید صبحانه سالم را از کتاب «بدن من» درس بدهید، در اینجا گفته شده است برای تدریس بهتر به صفحه ۶۸ کتاب مربی مراجعه کنید. در صفحه ۶۸ کتاب مربی به طور کامل در مورد آن توضیح داده شده است.

اما در بعضی موارد دوستان از ما سؤال کرده بودند چرا مثلاً عنوان شده که به صفحه‌های ۵۷ و ۶۰ مراجعه کنید. دلیل این است که سرفصل تفکر و حل مسئله می‌خواهد بچه‌ها را درگیر فکر کردن و مشورت کردن و پیدا کردن راه حل کند و او باید دو سه بار به این صفحه برگردد. یعنی ممکن است شنبه از یک وجه با او کار شود و روز دوشنبه از وجهی دیگر. تنها جایی که باید دو بار به آن مراجعه شود، کتاب تفکر و حل مسئله است و در جاهای دیگر این شرایط را نداریم. در اینجا باید در دو تا سه روز به این صفحه مراجعه کنید.

هر کدام از چهار جلد کتاب نوآموز دو ماهه است. یک کتاب هم راهنمای مربی است که هر کجای آن را باز کنید، دو صفحه دو صفحه به یک روز مربوط می‌شود. هفته هفت روز است و دو روز پنجشنبه و جمعه تعطیل است. بنابراین پنج روز کاری برای شما تعریف می‌شود که برای هر روز دو صفحه در نظر گرفته شده است. برای هر هفته ۱۰ صفحه

طراحی شده که شامل فعالیت‌های هر روز است. بنابراین سرفصل فعالیت‌های شما این کتاب است.

اما بازی چه می‌شود؟ نمایش فیلم، شعر و آموزه‌های قرآنی چه می‌شود؟ نمایش خلاق، گردش علمی و آزمایش چه می‌شود؟ همه این موارد در این کتاب آمده‌اند. ظاهر آن را ببینید، به باطن آن توجه کنید. در این کتاب حتی رمزینہ پاسخ‌سریع نمایش فیلمی که باید نشان دهید نیز آورده شده است. رمزینہ‌های فراوانی در اینجا آمده‌اند که

محتوای آن‌ها فیلم، قصه‌ها، شعر و آموزش قرآنی است. همه آن‌ها صوتی هستند. بچه‌های رادیو نمایش آن‌ها را خوانده‌اند و بومی‌سازی خودمان است. همه را باید از اینجا بارگیری (دانلود) کنید و به بچه‌ها نشان دهید. این کتاب را دست کم نگیرید. اگر کتاب راهنمایی مربی را کنار بگذارید، نمی‌توانید هیچ کاری انجام دهید. نمی‌توانید بفهمید موضوع چیست و کار شما در سطح بسیار بسیار نازلی پایین خواهد آمد. این صفحه فقط به حل مسئله از کتاب مربوط نیست. در اینجا است که نحوه اجرای همه فعالیت‌ها به شما گفته شده است.»

دبیر شورای هم‌فکری و برنامه‌ریزی بسته تربیت و یادگیری سپس در خصوص بخش‌های این بسته افزود: «پس

چهار جلد کتاب نوآموز و یک جلد کتاب راهنمای مربی در اختیار شماست. کتاب راهنمای والدین هم امسال چاپ شده است. البته کتاب نیست، یک جزوه یا کتابک است. اگر پدر و مادر نسبت به فضای داخل کلاس شما، کاری که انجام می‌دهید و موارد ممنوعه آموزش و پرورش آگاهی نداشته باشند، کار شما سخت می‌شود. حال اگر والدین این کتاب را بخوانند، وارد فضای کلاس شما می‌شوند. اگر نه، شما مجبور می‌شوید آن را بگویید. البته

پس چهار جلد کتاب نوآموز و یک جلد کتاب راهنمای مربی در اختیار شماست. کتاب راهنمای والدین هم امسال چاپ شده است. البته کتاب نیست، یک جزوه یا کتابک است. اگر پدر و مادر نسبت به فضای داخل کلاس شما، کاری که انجام می‌دهید و موارد ممنوعه آموزش و پرورش آگاهی نداشته باشند، کار شما سخت می‌شود

پشت سری خود متفاوت است. بنابراین، ما طبق اسناد بالادستی حد وسطی را بین بچه‌ها در نظر گرفته و در اینجا آورده‌ایم. بنابراین اگر کسی بگوید برای بعضی از بچه‌ها بسیار آسان است و برای بعضی از بچه‌ها بسیار دشوار، حرف اشتباهی نزده است.»

کتاب‌های ما حد میانگین و متوسط کلاس شما هستند

ناصری در این بخش از صحبت‌های خود خطاب به حاضران در جلسه گفت:

«من این مقدمه را خدمت شما عرض کردم تا به این نتیجه برسم که مربی بنا بر برداشت خود از کلاس و بنا بر ششم معلمی خود، متوجه می‌شود هر کدام از بچه‌ها چندمرده حلاج است و بر چه موضوعاتی باید تأکید کند و از کنار چه موضوعاتی باید بگذرد.

و از کنار چه موضوعاتی باید بگذرد. اگر مربی بر همه این‌ها واقف شود، باز هم نمی‌تواند همه بچه‌ها را با هم مقایسه کند. اینکه شما بگویید فاطمه چقدر خوب است و مریم چقدر ضعیف، اصلاً کار شما نیست. قرار نیست شما مریم را به حد فاطمه برسانید و برعکس. اگر مریم در روابط اجتماعی و هوش هیجانی خود بهتر بود، ولی اگر آتنا در روابط اجتماعی خود ضعیف بود، شما حق ندارید آن‌ها را با هم مقایسه کنید. چون آن‌ها دو شخصیت هستند و حتی

اثر انگشت آن‌ها با هم متفاوت است. بنابراین شخصیت آن‌ها نیز با هم فرق دارد و اصلاً قرار نیست آن‌ها با هم مقایسه شوند. در اصل قرار نیست شما بچه‌ها را مانند دوران دانش‌آموزی از نقطه الف به نقطه ب برسانید. شما از نقطه الف شروع می‌کنید و توکلت علی‌الله، همه توان و دانش خود را به کار می‌برید و هر که تلاش کند برداشت می‌کند.

خدا رحمت کند استاد روزبه، مدیر مدرسه علوی را، که به معلمان می‌گفت: معلم زمانی می‌تواند روی دانش‌آموزان خود تسلط داشته باشد که مانند آبخاری قوی دانش خود را روی سر بچه‌ها ببارد. شما وقتی به یک جوان متوسطه دوم می‌گویید که فلان معلم چگونه است؟ می‌گوید مثلاً فوق‌العاده است، چون خیلی باسواد است. این بچه مغلوب معلم می‌شود. اما در دوره پیش‌دبستان شما نمی‌توانید نوآموزی را پیدا کنید که وقتی از او سؤال کنید مربی تو چگونه است، بگوید که خیلی خیلی باسواد

توصیه ما این است که شما این کتابک را به صورت کامل بخوانید. یک روز مادران را در یک جلسه جمع کنید و در یک ساعت تا یک ساعت و نیم کتاب را به صورت صفحه به صفحه برای آن‌ها توضیح دهید. اگر این کتاب را نیز نگرفته‌اید، ما تمام محتوای آن را در قالب رمزینه در پشت کتاب لحاظ کرده‌ایم. متن کتاب به صورت کامل در رمزینه قابل دسترس است. اما شما به عنوان مربی یک نسخه از کتاب راهنمای والدین را بارگیری کنید و به صورت کاغذی داشته باشید، یا از انتشارات دریافت کنید و بخوانید و برای والدین توضیح دهید.»

ناصری در ادامه به کاربرگ‌های مربوط به فعالیت بچه‌ها در این بسته اشاره کرد و گفت: «جزء سوم بسته، کاربرگ‌های هفتگی است. در مورد کاربرگ‌های هفتگی بعضی از دوستان گفته بودند با موضوعاتی که در کتاب آورده‌ایم مغایرت دارد. در صورتی که مغایرتی وجود ندارد. به دلیل اینکه بخشی که مربوط به بدن است، مرتبط است. البته به غیر از صفحه‌های اول آن. البته آن هم بی‌ربط نیست. صفحه‌های اول آن و به خصوص دو سه هفته اول آن با ریتم خیلی کندی پیش می‌رود. بعد از آن به تناسب و خصوصاً نه آموزش ریاضی و علوم، آموزش مفاهیم بسیار بسیار ساده برای آموزش کودکان وجود دارد. توجه کنید که بچه‌ها تفاوت‌های

زیادی با یکدیگر دارند. من سال‌های

طولانی در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی بودم. اینکه بدانید حد متوسط بچه‌ها چیست، خیلی کار سختی است مثلاً بعضی‌ها می‌گویند چرا کتاب‌های درسی این‌قدر ضعیف هستند، در حالی که دنیای امروز دنیای علم است. ولی وقتی به بعضی شهرستان‌ها می‌روید، به ما می‌گویند چه خبر است؟ چرا مطالب این کتاب این‌قدر سخت است! مگر قرار است همه نابغه شوند؟

تشخیص حد متوسطی از بچه‌ها بسیار کار سختی است. حتی در یک کلاس نیز بسیار سخت است. مثلاً در یک کلاس که شامل ۲۹ نوآموز است، هر نوآموز بنا به موقعیت فرهنگی اقتصادی و موقعیت خانواده و اقتضائات خود، اینکه تک فرزند باشد یا چند فرزند، خواهر یا برادر بزرگ‌تر داشته باشد یا کوچک‌تر، با دیگری فرق دارد. همه این عوامل در ساختن شخصیت بچه مؤثرند و این کودک پنج ساله با کودک پنج ساله بغل‌دستی یا

خدا رحمت کند استاد روزبه، مدیر مدرسه علوی را، که به معلمان می‌گفت: «معلم زمانی می‌تواند روی دانش‌آموزان خود تسلط داشته باشد که مانند آبخاری قوی دانش خود را روی سر بچه‌ها ببارد»

قطعاً چنین نیست و مربی نباید متکلم وحده باشد. اگر یک مربی در زمان ۵۰ دقیقه کلاس به مدت پنج دقیقه صحبت کند، او از مربی دیگری که در کلاس ۵۰ دقیقه‌ای به مدت ۲۵ دقیقه صحبت می‌کند، به مراتب بسیار موفق‌تر و تأثیرگذارتری خواهد بود. فکر نکنید اگر مدام فسفر بسوزانید و صحبت کنید، مؤثرتر خواهید بود. بلکه اصلاً به این شکل

نیست. مربی‌ای که دل بزرگ و حوصله زیاد دارد و اجازه می‌دهد بچه‌ها بیشتر صحبت کنند و در دل خود به صحبت‌های ساده کودکان نمی‌خندد، مربی موفق‌تری است. آن مربی که مدام تذکر می‌دهد و از بچه‌ها می‌خواهد به او گوش کنند، به اندازه نفر قبلی‌اش که بیشتر گوش می‌کند، موفق نیست. بعضی از دوستان من که مربی بودند، عادت داشتند با زدن روی میز به بچه‌ها هیس بگویند و بگویند که ساکت باشند. به قدری به بچه تذکر می‌دهند گوش کنید که بعد از مدتی یک گوش در است و گوش دیگر دروازه. بنابراین مشخص است که نباید متکلم وحده باشید. شما تسهیلگر هستید.»

وی در ادامه به دستاورد و تجربه‌های یکی از سفرهای خود اشاره کرد و گفت: «من به مدت ۱۰ روز در ژاپن بودم. به همراه یکی از استادان به مدرسه‌های آن‌ها رفتم. سر کلاس می‌ایستادیم. در ژاپن، اولاً در کلاس همیشه

است! بلکه او می‌تواند بگوید خیلی خیلی مهربان است، ما را خیلی می‌خداند و من خیلی خیلی او را دوست دارم. چون دوره پیش‌دبستان دوره عواطف و احساسات است. دنیای او همین است. شما در این دوران باید فطرت بچه‌ها را تعیین کنید، نه اینکه آن‌ها را تغییر دهید. البته نمی‌توانید هم تغییر دهید، بلکه شما باید کمک کنید شاکله وجود هر انسانی شکفته شود.

یک کودک در هنر، دیگری در ریاضی و دیگری در تجسم فضایی و غیره بالا می‌آید.»
مدرس جلسه در ادامه یادآوری کرد: «ما در این بسته چهار لوحه هم داریم که هر کدام مخصوص دو ماه است. در کلاس بعضی از بچه‌ها بی‌حوصله‌اند، بعضی خواب‌آلود و بعضی حال ندارند. برای اینکه این‌ها جذب شوند، شما باید خلاقیت داشته باشید. شما اگر بخواهید به تشخیص خود وارد بعضی مسائل شوید، این لوحه یکی از بهترین موارد است.

مثلاً وقتی لوحه مربوط به بدن من در کلاس نصب می‌شود، مربی از کودک می‌خواهد بگوید در این لوحه چه می‌بیند یا هر چیز دیگری را که در تصویر وجود دارد بگوید. سؤال‌های مربوط به آن در کتاب‌ها نیز هست. چیزی که یکی از مربیان عنوان کرد و من می‌خواهم در اینجا به صورت بسیار صریح آن را بیان کنم، این است که آیا مربی باید متکلم وحده باشد؟

مربی نباید متکلم وحده باشد. اگر یک مربی در زمان ۵۰ دقیقه کلاس به مدت پنج دقیقه صحبت کند، او از مربی دیگری که در کلاس ۵۰ دقیقه‌ای به مدت ۲۵ دقیقه صحبت می‌کند، به مراتب بسیار موفق‌تر و تأثیرگذارتری خواهد بود

کار می‌کردم. کتاب علامه جعفری را اگر در گوگل جست‌وجو کنید، پیدا می‌کنید. انتشارات مدرسه آن را چاپ کرده است. ایشان به صورت شخصی به من نکته‌ای گفتند. چیزی که من می‌خواهم خدمت شما عرض کنم، در آن کتاب نیامده است. ایشان وقتی فهمیدند من معلم هستم، به من گفتند یکی از خطاهای بزرگ آموزش و پرورش ایران این است که به پاسخ‌های درست بچه‌ها جایزه می‌دهد، به جای اینکه به سؤال‌های خوب جایزه بدهد و به این صورت بچه‌ها را متفکر بار بیاورد! بنابراین، اجازه دهید بچه‌ها سؤال کنند. شما هم فقط گوش کنید. به سؤال بچه‌ها توجه کنید و به جواب آن کاری نداشته باشید.»

فرایندگرا باشیم، نه نتیجه‌گرا!

این نویسنده حوزه کتاب کودک و نوجوان در ادامه به موضوع تفکر واگرا اشاره کرد و یادآور شد: «یکی دیگر از موضوعات تفکر واگراست. مثلاً بچه‌ها به لیوانی که نیمی از آن پر از آب است، از ۱۰ دیدگاه نگاه می‌کنند. هر کدام از یک زاویه به آن نگاه می‌کنند. این تفکر واگراست. مثلاً در مورد داستان‌های کتاب دنیای من، بچه‌ها به ۱۰ گونه در مورد آن داستان صحبت می‌کنند و نظر می‌دهند. همین روش خوب است.

می‌دانید در مدرسه چه کاری انجام می‌دهند؟ مثلاً دانش‌آموزی به معلم می‌گوید ما جواب را مشابه کتاب نوشتیم. معلم به او می‌گوید باید عیناً مثل کتاب بنویسی. کمتر معلمی می‌گوید مفهوم را درست نوشته‌ای. مثلاً معلم ریاضی اگر شاگردش یک مثبت و منفی را غلط انجام دهد، جواب را به طور کلی اشتباه نتیجه می‌گیرد و وقتی بچه می‌گوید ما تا وسط مسئله را درست حل کردیم و در اینجا یک مثبت منفی را اشتباه کردیم و بقیه را درست نوشتیم، شاید نپذیرد. بنابراین معلم نتیجه‌گرا اصلاً به درد نمی‌خورد. معلم باید فرایندگرا

باز است. دیگر اینکه وقتی حتی وزیر آموزش و پرورش به کلاس می‌آید، روی صندلی نمی‌نشیند، بلکه ته کلاس می‌ایستد. جالب این است که بچه‌ها اصلاً به آن‌ها توجهی ندارند. گویا آن شخص دیوار است. توجه خود را به کار خود معطوف می‌کنند. این معمول است که وقتی بچه‌ها از معلم سؤال می‌پرسند، او در جواب می‌گوید خودت چه فکر می‌کنی؟ نکته‌ای که می‌خواهم به شما بگویم این است که وقتی بچه‌های پیش‌دبستان از شما سؤال می‌کنند، آن‌ها اصلاً به دنبال جواب نیستند. آن‌ها فقط می‌خواهند سؤال کنند. بعضی اوقات وقتی کودک سؤال می‌پرسد، ما به شکل قطعی برای او توضیح می‌دهیم تا او را شیرفهم کنیم. در حالی که کودک مفهوم انتزاعی را اصلاً متوجه نمی‌شود! بنابراین باید به دقت گوش کنید و منتظر فرصت باشید تا شاید بتوانید سؤال او را به خوبی پاسخ دهید. ولی بعضی از ما معلم‌بازی در می‌آوریم و فکر می‌کنیم وقتی بچه از ما سؤال کرده است، باید جواب آن را مفصل توضیح دهیم.»

او در ادامه به تجربه دیگری اشاره کرد و افزود: «یک موضوع جالب را برای شما می‌خواهم بگویم و آن اینکه یک مدیر پیشکسوت از تجربه‌های خود می‌گفت، گاهی اوقات بچه‌ها از ما سؤال‌هایی می‌کردند. مثلاً در حوزه زیست‌شناسی می‌پرسیدند چرا خط‌های بدن این پروانه با آن پروانه فرق می‌کند؟ ما از استادان مجرب دانشگاه تهران خواستیم سؤال‌هایی را که بچه‌ها می‌پرسند با آن‌ها در میان بگذاریم و پاسخ بگیریم. این سؤال‌ها را منتقل می‌کردیم و از آن‌ها پاسخ می‌گرفتیم. بعد از ۲۰ سال که ما جواب سؤال‌های بچه‌ها را در مورد مسائل طبیعت جمع کردیم، حتی یک مورد هم پیش نیامد که بچه‌ها بیایند و از ما جواب سؤالشان را بخواهند. ما تازه متوجه شدیم بچه فقط سؤال می‌کند و اصلاً منتظر جواب نیست!

من در سال ۱۳۷۶ در مورد زندگی علامه جعفری

باشد. دانش آموزی که تا وسط مسئله را درست حل کرده است، باید از دو نمره یک نمره را بگیرد. بنابراین شما متکلم وحده نیستید و شما تسهیلگر هستید. ما در هر موضوعی ویدیویی ۱ یا ۲ یا ۳ یا ۴ دقیقه‌ای داریم. خواهش می‌کنیم این ویدئوها را برای بچه‌ها پخش کنید و اگر صفحه‌ای برای نمایش ویدئو ندارید، با خلاقیت خود به نوبت ویدئوها را در گوشی برای بچه‌ها پخش کنید. از شما خواهش می‌کنم به وبگاه پاپالو بروید و سؤال‌های متداول را بخوانید. خواندن کل سؤال‌های متداول و پاسخ‌های آن‌ها بیش از نیم‌ساعت زمان نمی‌برد. ولی این سؤال‌ها سؤال شما هم هستند. خواهش می‌کنم این کار را انجام دهید. همین الان اگر وارد پیوندی شوید که برای شما ارسال شده است، می‌توانید وارد وبگاه شوید. یا پاپالو را به صورت paapaaloo.com جست‌وجو کنید و وارد وبگاه شوید. خواهش می‌کنم در هفته‌های اول مدام به وبگاه سر بزنید و در آن بگردید. حتی کارگاه‌های سال‌های گذشته در مناطق گوناگون را ببینید و بخوانید. فضای ذهنی شما را این کارها تأمین خواهد کرد. فایل‌های صوتی را

حرفه‌ای‌ترین گروه صوتی کشور اجرا کرده و خوانده‌اند. اما آیا شما حتماً باید شعرها و قصه‌هایی را که با ضرب و با آن افکت اجرا کرده‌اند پخش کنید؟ خیر. اگر دوست دارید، بعضی روزها قصه را خودتان بخوانید. چون بچه‌ها وقتی با مربی خود ارتباط عاطفی برقرار می‌کنند، صدای او را بیشتر از هر صدای پیشه‌ای دوست دارند. ما امکان دیگری به نام موشن گرافی پاسخ‌ما داریم. ما این موشن گرافی را برای هر فعالیت مدادکاغذی که

جواب واگرا نداشته و جواب ثابت داشته باشد، داریم. مثلاً وقتی می‌گوییم نقاشی کنید، نقاشی هر کودک با دیگری متفاوت است، ولی وقتی تمرینی داریم که بچه را در معما (ماز) به نقطه‌ای برسانیم، این فعالیت فقط یک پاسخ دارد و دو پاسخ ندارد. چون ماز باید چنین باشد. پاپالو در زبان سنگسری به معنای پروانه است. پاپالو یک عامل آموزشی است که تمام فعالیت‌های مدادکاغذی را انجام می‌دهد. شما می‌توانید بعد از اینکه بچه‌ها فعالیت‌ها را انجام دادند، به آن‌ها بگویید حالا ببینیم پاپالو چه کار کرده است و نمایش آن را به بچه‌ها نشان دهید. پاپالو در عرض ۴۰ ثانیه تا ۲ دقیقه فعالیت را انجام می‌دهد و شما می‌توانید آن را به بچه‌ها نشان بدهید.»

سخنران جلسه درباره نام‌گذاری بسته نیز گفت: «سؤال بعدی این است که چرا نام بسته را من می‌دانم من

می‌توانم گذاشته‌ایم؟ کل اسنادی که آموزش و پرورش تولید کرده است، می‌گویند ما مجموعه‌ای از مفاهیم را به شما می‌دهیم که آن‌ها را با بچه‌ها در میان بگذارید تا بتوانند هر آنچه را خودشان خواستند از آن یاد بگیرند. این مرحله دانستن‌های بچه‌هاست. یک بخش هم چیزهایی هستند که بچه باید یاد بگیرد که در بخش من می‌توانم‌های او دسته‌بندی می‌شود. پس این مجموعه و این بسته حاوی چیزهایی است که باید بچه را در معرض آن‌ها قرار دهید تا یاد بگیرند. البته نه با تحمیل و اجبار! یک بخش نیز شامل توانایی‌هایی است که کسب می‌کنند. بچه‌ای در ابتدا مداد را به شکل اشتباه در دست می‌گیرد و بعد کم کم یاد می‌گیرد چگونه باید آن را در دست بگیرد. شاید کسی بگوید این چه کاری است؟ بچه سه ماه طول می‌کشد آن را یاد بگیرد! ما این موارد را در اینجا نیآورده‌ایم. بعضی پیش‌نیازها هستند که شما آن‌ها را می‌دانید. شما مربیان با سابقه‌ای هستید و هر کدام چندین سال با بچه‌ها کار کرده‌اید. می‌توانید در ابتدا کتاب را کنار بگذارید و پیش‌نیازهای مورد نظر خود را کار کنید. مربی خلاق از همه امکانات به نفع خود استفاده می‌کند.

این بسته هزار فعالیت دارد و شاید هم بیش از هزار فعالیت! ولی آیا شما می‌توانید همه آن‌ها را انجام دهید؟ وقتی شما کتاب راهنمای مربی را باز می‌کنید، این بخش به بدن من مربوط است. در آن پاسخ‌نمای کاربرگ، پاسخ‌نمای کتاب نوآموز و فعالیت‌های بیشتر آورده شده است. فعالیت‌های زیادی هستند که در اینجا نیامده‌اند. شاید شما بخواهید مثلاً

درباره سه گوش و چهار گوش و دایره به بچه‌ها بگویید. اگر شما بخواهید این شکل‌ها را با استفاده از نقطه چین به بچه‌ها یاد بدهید، خودش یک روش است. پس مربی موفق حتماً برداشت شخصی خود را با تجربه‌های شخصی‌اش ممزوج می‌کند و سنتز دانش و فهم و تجربه‌های خودش و دیگران را عرضه می‌کند.» وی در ادامه تأکید کرد: «هنرمندان تعبیر خوبی دارند. البته مربی و معلم نیز این تعبیر را دارد و آن بچه‌هاست. آن بچه‌ها و آن کلاس. گاهی اوقات می‌بینید یک کلاس گیر یک موضوع است و توجه همه بچه‌ها فقط به یک آزمایش است. این آن کلاس است و مربیان خلاق وابسته به آن‌ها هستند؛ آن‌های تربیتی. مربیان صیاد لحظه‌ها و فرصت‌ها هستند و شما همین هستید و این در اینجا نیامده است. این آن را معلم و مربی و نوآموز

پاپالو در زبان سنگسری به معنای پروانه است. پاپالو یک عامل آموزشی است که تمام فعالیت‌های مدادکاغذی را انجام می‌دهد. شما می‌توانید بعد از اینکه بچه‌ها فعالیت‌ها را انجام دادند، به آن‌ها بگویید حالا ببینیم پاپالو چه کار کرده است و نمایش آن را به بچه‌ها نشان دهید

را ها نکنید و البته هو هم نکنید! بگذارید سیر رشد طبیعی خود را طی کنند.

بنابراین آن‌های تربیتی در این کتاب نیستند، بلکه در تجربه‌ها و فرصت‌های شما و فرصت‌هایی هستند که بچه‌ها ایجاد می‌کنند. اگر بچه می‌گوید خانم ما یک چیزی را بگوییم، بگویید بله بیان کن. آن وقت متوجه می‌شوید نکته‌ای را می‌گوید که شما منتظر فرصت بودید تا مبحثی را از دنیای من در این باره بگویید و فرصت گفتن آن در همین جاست، نه در دنیای من. این یعنی انعطاف‌داشتن و سیال بودن. به همین جهت است که می‌گوییم این کتاب را باید چند بار بخوانید. فکر نکنید مباحث دنیای من را باید در پخش دنیای من بگویید. این مباحث سیال هستند. لزوماً این‌گونه نیست که ابتدا درس اول و بعد درس دوم و به همین ترتیب پیش بروید. این‌ها کاملاً انتخابی هستند و به دست شما تنظیم می‌شوند.

مثلاً سؤال می‌شود آیا می‌توان به دلایلی از کتاب شهر من، بعد از سه هفته، شروع کنیم؟ بله که می‌توانیم. این‌ها مواد خامی هستند که در اختیار شما قرار داده شده‌اند. مگر غیر از این است که وقتی خمیرهای بازی را برای دست‌ورزی و تقویت عضلات دست بچه‌ها به آن‌ها می‌دهید، می‌گویید فلان چیز را بساز؟ خیر، می‌گویید هر چه می‌خواهید بسازید. بنابراین این‌ها مواد خام در دسترس شما هستند.»

پاپالو، عامل تبدیل فضا به موقعیت لذت‌بخش

محمد ناصری در پاسخ به پرسش یکی از حاضران که خواستار اطلاعات بیشتر دربارهٔ عامل آموزشی پاپالو شد نیز چنین گفت: «پاپالو یک عامل آموزشی و دستیار مربی است. بچه‌ها هم او را دوست دارند. به خاطر همین است که بچه‌ها نمی‌گویند موشن‌گرافی برای ما بگذار، بلکه می‌گویند برای ما پاپالو بگذار. یعنی بچه‌ها موشن‌گرافی و تصویرهای متحرک را به‌عنوان پاپالو می‌شناسند. پاپالو کسی است که فضا را به بازی نزدیک می‌کند.»

او در ادامه دربارهٔ نقشهٔ موجود در کتاب‌ها به پرسش دیگری اشاره کرد و افزود: «اینفوگراف که فرهنگستان زبان و ادب فارسی به آن اطلاع‌نگاشت می‌گوید، سیر تعلیم و تربیت شما را در جادهٔ دو ماهه نشان می‌دهد. مثلاً ممکن است بگویید هفته‌های اول و دوم فروردین‌ماه تعطیل هستند، چرا برای آن زمان نیز برنامه در نظر

با هم خلق می‌کنند. آن‌های تربیتی بسیار مهم هستند و آن مربی که بتواند آن‌های بیشتری خلق کند، طبیعتاً مربی موفق‌تری است.

این‌ها مواردی هستند که در کتاب نیستند و به تجربه مربوط می‌شوند. یک آن یک نویسنده را بگوییم که به کار ما هم مرتبط است؛ یک نویسندهٔ بزرگ یونانی که داستان‌نویس و رمان‌نویس است،

می‌گوید، زمانی که من حدود شش سال داشتم، اتفاقی برایم افتاد که تا الان که ۷۰ سال دارم، بیشترین تأثیر را در زندگی من گذاشته است. اتفاق این بود: من پروانه‌ها و تولد پروانه‌ها را بسیار دوست داشتم. زمانی را که پروانه از پیله بیرون می‌آمد خیلی دوست داشتم. یک بار منتظر بودم یک پروانه از پیله بیرون بیاید و آن پروانه بیرون نمی‌آمد. یک نفر به من گفت اگر می‌خواهی پروانه زودتر از پیله بیرون بیاید، پیله را در

دست بگیر و به آن گرما بده. گفتم چگونه این کار را انجام دهم؟ گفت آن را کف دست خود بگیر و به آن‌ها کن. با ها کردن به این پیله گرما می‌دهیم و پروانه زودتر بیرون می‌آید. من گفتم عجب چیز جالبی! پیله را در دست گرفتم و مدام به آن‌ها می‌کردم. او راست می‌گفت. پروانه خیلی زودتر از پیله درآمد، ولی یک ایراد بزرگ داشت. پر داشت، ولی پرهایش باز نمی‌شدند. این پروانه به سرعت برق و باد مرد.

این نویسنده می‌گوید، سنگین‌ترین باری که روی وجدان من است، جسد آن پروانه بود که در پنج‌سالگی آن را دیدم. من او را کشتم. چون نگذاشتم سیر طبیعی خود را طی کند. این یک تلنگر بزرگ است. لطفاً بچه‌ها

اینفوگراف که فرهنگستان زبان و ادب فارسی به آن اطلاع‌نگاشت می‌گوید، سیر تعلیم و تربیت شما را در جادهٔ دو ماهه نشان می‌دهد

گرفته شده است؟ ما این را می‌دانیم و برای آن مبحثی در نظر گرفته‌ایم. شاید این مبحث کار نشود و به تشخیص شما چیز دیگری کار نشود! ما در این کتاب‌ها به اندازه چهار هفته مبحث بیشتری قرار داده‌ایم، چون از اول مهر شروع کردیم. بعضی‌ها از ۱۶ مهر شروع می‌کنند. برای هفته‌های اول و دوم فروردین ماه نیز که همه جای کشور تعطیل است، برنامه تدارک دیده‌ایم. اما این مسیر به شما می‌گوید در هفته چهارم این هدف شماسست. هدف این است که به کمک فعالیت‌های در نظر گرفته شده، کودک با مفاهیم کوه، جنگل و طبیعت آشنا شود، نسبت به آن‌ها تعلق خاطر پیدا کند و پاکیزه نگهداشتن طبیعت را یاد بگیرد. این موضوع را از عین سند آورده‌ایم. البته برای شما نیز فعالیت‌های متنوعی در نظر گرفته‌ایم.

ما قالب‌های متنوعی در بسته داریم که شامل شعر، قصه، نمایش، کاردستی، آزمایش و گردش علمی است و همه این‌ها باید کار شود. اگر قصه شما سرگرم‌کننده است، یعنی قصه موفقی است. اگر شعر شما ریتم داشته باشد و بچه‌ها به تکرار آن تمایل نشان دهد، یعنی شعر موفق است و بچه‌ها آن را حفظ می‌کنند. یا مثلاً اگر سارا نمایش را بسیار خوب اجرا می‌کند، به سارا میدان دهید.

باید بتوانید همه این موارد را به بازی تبدیل کنید. تمام این قالب‌ها در اینجا آمده‌اند.

وقتی کتاب نوآموز را باز کنید، ریتم کتاب به این ترتیب است که در همه کتاب‌ها دو صفحه اول مفاهیم هستند. صفحه سوم به تفکر و مهارت حل مسئله مربوط است و صفحه چهارم زبان‌آموزی و صدآآموزی است. صدآآموزی بسیار مهم است، اما باید بسیار مراقب باشید وارد حریم ممنوع الفبا نشوید. چون جزو وظایف شما نیست. پس ما چه چیزهایی را یاد

دهیم؟ شما صداهای هم‌آغاز و هم‌پایان را بر مبنای هجا یاد دهید. یعنی صداهای کوتاه، ' و صداهای بلند آ، ای، او، صدای هم‌پایان آ مثل دریا، بابا، زیبا. صدای هم‌آغاز مثل ابر، انار، اسب. به‌عنوان بزرگ‌تر شاید برای ما عجیب باشد بخواهیم مدت یک سال روی این هجاها کار شود.

شعرهایی که در کتاب راهنمای مربی آورده‌ایم، تأکید بر ریتم هستند. حتی بعضی از شعرها هیچ‌چانه هستند. مثلاً شاید بگویند شعر اتل مثل چه شعری است؟ اما کودک از این شعرها ریتم را یاد می‌گیرد، نه کلام را. شعر یه توپ دارم قلقلیه نیز برای بچه بسیار خوب است. اگر می‌خواهید شعرهای حافظ و فردوسی را به بچه یاد

بدهید، بچه در زمان خودش آن‌ها را یاد می‌گیرد.»
ناصری سپس به موضوع مهم ارزشیابی اشاره کرد و افزود: «تکته بسیار مهم این است که آیا ما ارزشیابی داریم؟ اول از همه، اگر قرار است کسی ارزشیابی شود، این مربی است که باید ارزشیابی شود، نه نوآموز! بنابراین خیلی سر به سر بچه‌ها نگذارید. چون اگر توفیقی وجود نداشته باشد، بیش از هر چیز مربی در این باره نقش دارد. یک نفر موضوع جالبی را تعریف می‌کرد. می‌گفت، در زمان دانش‌آموزی، یک مبحث را در ریاضی یاد نگرفته بودم. معلم ریاضی در آن زمان که با چوب تنبیه می‌کردند، چوب را به دست من داد و گفت بزن. سؤال کردم برای چه این کار را انجام دهم؟ گفت برای اینکه من نتوانسته‌ام آن را به شما یاد بدهم. این حرف به قدری مرا تحت تأثیر قرار داد که اگر در هر کلاس دیگری هم به درس توجه نمی‌کردم، در کلاس ریاضی درس گوش می‌کردم. این تأثیر اخلاقی است. بنابراین، اگر قرار است ارزشیابی صورت گیرد، این مربی است که باید ارزشیابی شود. پس سعی نکنید به بچه‌ها برچسب بزنید. ما در اینجا برچسب نزدیم. بلکه در پایان هر کتاب یک صفحه داریم که در بالای آن باید نکته‌های برجسته‌ای را که از بچه می‌دانید، بنویسید. مثلاً در

مورد سارا که گفتیم که چقدر خوب نمایش اجرا می‌کرد، در اینجا باید برای مادر سارا بنویسید که سارا در نمایش بسیار خلاق است و توانایی بسیار خوبی در جذب بچه‌ها دارد. اما اگر این سارا منزوی است، در قسمت پایین صفحه می‌گویید سارا نیاز دارد او را بیشتر به مهمانی ببرید.

من دانش‌آموزی داشتم که در دوران سوم راهنمایی بسیار منزوی بود. زمانی قرار بود در دهه فجر نمایشی اجرا کنیم. بچه‌ها

گفتند امینی برای اجرا بیاید؟ من با تعجب سؤال کردم آیا امینی اجرا می‌کند؟ امینی آمد و با اجرای خود کل کلاس را متحیر کرد. به قدری لذت بردم که به او میدان دادم. گفتند اگر اجازه دهید، ادای معلم را هم در بیاورد. گفتم ادای خودم را در بیاورد. امینی ادای مرا به گونه‌ای اجرا کرد که تمام چیزهایی را که من در مورد سبک تدریس خودم و تکان دادن دستم نمی‌دانستم متوجه شدم. یعنی من در آیینۀ اجرای امینی خودم را دیدم.

بنابراین، در این قسمت برای مادر می‌نویسید که پیشنهاد می‌شود سارا را بیشتر به گردش و مهمانی ببرید و بیشتر با او بازی کنید و صحبت کنید. با این شیوه والدین متوجه می‌شوند و به کسی هم بر نمی‌خورد. چون

وقتی کتاب نوآموز را باز کنید، ریتم کتاب به این ترتیب است که در همه کتاب‌ها دو صفحه اول مفاهیم هستند. صفحه سوم به تفکر و مهارت حل مسئله مربوط است و صفحه چهارم زبان‌آموزی و صدآآموزی است. صدآآموزی بسیار مهم است، اما باید بسیار مراقب باشید وارد حریم ممنوع الفبا نشوید

می‌دانید که پدر و مادرها بچه خود را نابغه تمام دوران می‌دانند. به خصوص بچه‌هایی را که هنوز به مدرسه نرفته‌اند. یعنی نزد والدین که بچه نابغه است و پیش شما هم به قول پیغمبر(ص) پادشاه. بنابراین خیلی سر به سر بچه‌ها نگذارید.»

دبیر بسته تربیت و یادگیری در ادامه به بحث کمیت و کیفیت در پیش‌دبستان پرداخت و یادآور شد: «یکی از پرسش‌ها این بود که در کل آموزش کمیت مهم است یا کیفیت؟ معلوم است که کیفیت مهم است. بنابراین اگر ۵۰۰ فعالیت را نتوانستید انجام دهید، اشکالی ندارد. سؤال دیگر این بود که فرایند اجرا مهم است یا نتیجه اجرا؟ فرایند مهم است. حتی اگر بیش از چیزی که شما انتظار داشتید زمان باشد، فرصت‌هایی که شما در آن‌های تربیتی خلق می‌کنید، مهم‌تر است یا اینکه حجم بیشتری از کتاب یا بسته را درس دهید؟ فرصت‌ها مهم هستند. باور کنید کسی نمی‌آید به شما بگوید چرا تمام این هفته را درس نداده‌اید، چون در این هفته بیشتر آن بچه‌ها بازی بود و بیشتر در حال بازی بودند. نکته‌ای در مورد آموزه‌های قرآنی خدمت شما بگویم. ما در آموزه‌های قرآنی ۱۵ عبارت قرآنی

یک، دو یا سه کلمه‌ای داریم. عبارت‌های طولانی هم چهار تا پنج کلمه دارند. سلام یک عبارت یک کلمه‌ای قرآنی است و سلام علیکم یک عبارت دو کلمه‌ای. «الله خالق کل شیء» چهار کلمه دارد و طولانی است. این آیات را متناسب با موضوع، در جاهایی که امکان داشت، آورده‌ایم و یکی از بهترین قاریان کشور نیز آن‌ها را به صورت اختصاصی برای مجموعه خوانده است. شما می‌توانید آن‌ها را برای بچه‌ها پخش کنید. بچه‌ها بدون اینکه شما به خودتان فشار بیاورید، آن را یاد می‌گیرند؛ خودبه‌خود و با تکرار یاد می‌گیرند.

یکی از سؤال‌هایی که برای من ارسال کردید این است که آیا یک کتاب برای دو ماه خسته‌کننده نیست؟ توجه کنید که این یک کتاب نیست و فقط چهار صفحه از آن در هفته برای دست‌ورزی است. ۴۰ فعالیت دیگر آن جای دیگری است.»

ناصری در اواخر جلسه به پرسشی در خصوص مثلث مربی، نوآموز و خانواده، و نقش خانواده‌ها در این میان پاسخ داد و گفت: «در طی سال ۱۶۰ فعالیت به خانواده‌ها پیشنهاد شده است. اگر خانواده‌ها کتاب راهنمای والدین را خریداری نکردند، اشکالی ندارد. در صفحه ۷ هر

کتابی، فعالیت‌های پیشنهادی برای خانه آمده‌اند و وقتی آن را پوشش می‌کنید، هشت صفحه می‌آید. یک مجموعه فعالیت‌های در خانه را می‌آورد که فعالیت‌های مشکلی هم نیستند. مثلاً با فرزندتان نخود، لوبیا و عدس پاک کنید. یا با بچه سبزی خوردن پاک کنید. یا او را با خود به مترو ببرید و این کار را انجام دهید، یا در آشپزی این کارها را انجام دهید.»

پرسش، پرسش و باز هم پرسش

این مدیر فرهنگی و نویسنده مطرح کشور در پایان صحبت‌های خود و در فرصت باقی‌مانده از حضاران خواست اگر پرسش‌هایی دارند مطرح کنند. یکی از شرکت‌کنندگان در خصوص آموزش عدد سؤال کرد و ناصری در جواب گفت: «سؤال بسیار خوبی بود. لطفاً صفحه ۱۱ کتاب راهنمای والدین را بخوانید. آموزش عدد در پیش‌دبستان ممنوع است. اگر کودک مفهوم عدد را بداند، اشکالی ندارد. مثلاً اینکه به بچه‌ها بگویید این یک لیوان است و این‌ها سه یا چهار لیوان، ایرادی ندارد. اما اینکه عدد ۲ و شکل آن را به بچه‌ها آموزش دهند، اشتباه است. از شما خواهش

می‌کنم بعد از جلسه با گوشی خود در اینترنت جست‌وجو کنید که چرا آموزش عدد و الفبا در پیش‌دبستان ضرر دارد؟ هزاران مقاله می‌آید که دلایل فنی آن را می‌گوید. بنابراین، آموزش عدد و شکل عدد را نداریم. خواهش می‌کنم سرب‌سر معلمان پایه اول ابتدایی نگذارید. وقتی شما این کار را انجام می‌دهید، بچه‌ها یاد می‌گیرند و در اول ابتدایی بی‌حوصله می‌شوند و معلم هم اذیت می‌شود.»

شرکت‌کننده دیگری در خصوص بازی‌محور بودن بسته معرفی شده سؤال کرد و گفت که پیش‌دبستانی‌های تحت پوشش وزارت دفاع بازی‌محور نیستند. کاستی‌های موجود در این بین چگونه خواهد بود، زیرا معلم اول ابتدایی ما انتظار دارد کودک عدد را بلد باشد. او از ناصری در این رابطه راهنمایی خواست. سخنران جلسه جواب داد: «اتفاقاً نباید بلد باشد. شما با معلمان اول ابتدایی گفت‌وگو کنید و از آن‌ها سؤال کنید کار شما با دانش‌آموزی که عددها و حروف را بلد نیست و شما سر کلاس به او آموزش می‌دهید، راحت‌تر است یا با دانش‌آموزی که این‌ها را از قبل بلد است؟ او پاسخ خواهد داد با دانش‌آموزی که از قبل بلد نیست راحت‌تر است، چون دانش‌آموزی که بلد است سر کلاس

آموزش عدد در پیش‌دبستان ممنوع است. اگر کودک مفهوم عدد را بداند، اشکالی ندارد. مثلاً اینکه به بچه‌ها بگویید این یک لیوان است و این‌ها سه یا چهار لیوان، ایرادی ندارد. اما اینکه عدد ۲ و شکل آن را به بچه‌ها آموزش دهند، اشتباه است

حال، بچه‌ای که در دورهٔ پیش‌دبستانی عدد را یاد نگرفته است، موقع سنجش دچار مشکل نمی‌شود؟»

ناصری پاسخ داد: «در مدرسه‌های X و Y زمانی که ۴۰۰ نفر دانش‌آموز درخواست می‌کنند، ۴۰ نفر ثبت‌نام و پذیرش می‌شوند. این مدرسه‌ها بنا به فلسفهٔ خودشان (که فکر می‌کنند درست است) از ۴۰۰

دانش‌آموز، ۴۰ نفر را که به نظر خودشان تاپ و باهوش هستند انتخاب می‌کنند و با این روش از نظر «ای کیو» و «آی کیو» به بحث آموزش و پرورش لطمهٔ جدی می‌زنند. این‌ها آن ۳۶۰ نفر را کنار می‌گذارند و یک برچسب هم به آن‌ها می‌زنند.

سنجش آموزش و پرورش بر اساس موارد خاصی است، نه سنجش‌های من‌درآوردی که بعضی مدرسه‌ها انجام می‌دهند تا بچه‌ها را گلچین کنند.»

شرکت‌کنندهٔ بعدی گفت: «در بحث کلاس‌بندی نیز این کار را انجام می‌دهند. مثلاً ۱۰ نفر سطح بالا را در یک کلاس قرار می‌دهند.»

مدرس جلسه در این باره نیز گفت: «من در حال حاضر نمی‌خواهم وارد بحث دبستان شوم. اما بدانید که این سطح‌بندی‌ها نقد و انتقادهای فراوانی دارند. در هیچ جای دنیای امروز و در کشورهایی که از نظر سطح آموزشی بسیار پیشرفته هستند، نه تنها این کار را نمی‌کنند، بلکه بچه‌هایی را که از نظر آی کیو پایین‌ترند یا معلولیت جسمی دارند هم به‌طور طبیعی وارد جمع سایر بچه‌ها در مدرسه می‌کنند. من از شما مریبان عزیز خواهش می‌کنم کتاب توتوچان را بخوانید. این کتاب در مورد تجربهٔ یک مدرسهٔ ۵۰ نفره است که داستان بسیار جالبی دارد.

حوصله‌اش سر می‌رود و سر به سر معلم و بچه‌های دیگر خواهد گذاشت. دوم اینکه مشخص نیست دانش‌آموز این عددها و الفبا را چگونه آموزش دیده است؟ اگر بیشتر از این با معلم اول ابتدایی بحث کنید، او خواهد گفت آموزش عدد و الفبا اصلاً وظیفهٔ شما نیست. اگر وظیفهٔ شما بود، سازمان آموزش کودک از

سازمان آموزش و پرورش جدا نبود. همچنین، بعضی از بچه‌ها به دورهٔ پیش‌دبستان می‌روند و بعضی‌ها نمی‌روند. چرا الزامی برای دورهٔ پیش‌دبستان وجود ندارد؟ بنابراین آموزش الفبای فارسی به شما ارتباط ندارد که بخواهید بگویید آن‌ها عقب می‌افتند.»

شرکت‌کنندهٔ دیگری پرسید: «در مورد آموزش فصل‌ها سؤال شده است آیا اجازه داریم آن را به صورت مجزا بیان کنیم، یا صلاح بر این است که چهارفصل با هم آموزش داده شوند؟»

ناصری جواب داد: «صد در صد. صلاح همه به صلاح تشخیص مربی است. من تأکید می‌کنم مربی حتماً تشخیص خود را اعمال و از مواد خام خودش استفاده کند.

نفر بعدی گفت: «مشکل من و بعضی از همکاران این است که در سنجش و ارزیابی قبل از ابتدایی، در مورد عدد از بچه‌ها سؤال می‌شود. یعنی اگر ما بحث مدرسه را کنار بگذاریم، بچه‌ای که برای ورود به مدرسه قرار است ارزیابی و ارزشیابی شود و نمره‌ای برای او ثبت شود، دچار مشکل می‌شود. مثلاً چنین ثبت می‌شود که این طیف در این سطح هستند؛ یک دسته در مهارت‌های حرکتی قوی هستند و دستهٔ دیگر در بحث آموزشی.

من از شما مریبان عزیز خواهش می‌کنم کتاب توتوچان را بخوانید. این کتاب در مورد تجربهٔ یک مدرسهٔ ۵۰ نفره است که داستان بسیار جالبی دارد

برخوردار است، در جواب یادآور شد: «اشکالی ندارد. شما این سؤال را مطرح می‌کنید. دو نفر جواب می‌دهند یا اصلاً کسی جواب نمی‌دهد. شما در طراحی و طرح این پرسش‌ها کاملاً آزادید. می‌توانید بگویید یک، دو یا سه کودک در تصویر وجود دارند. سؤال بعدی این است که بچه‌ها در این لوحه چه کارهایی انجام می‌دهند؟ مثلاً یک نفر دارد صبحانه می‌خورد، یک نفر موهایش را شانه می‌کند. سؤال بعد این است که بچه‌های داخل تصویر چه لباس‌هایی پوشیده‌اند؟ و سؤال بعدی اینکه این بچه‌ها دختر هستند یا پسر؟»

یکی دیگر از شرکت‌کنندگان از فرصت استفاده کرد و پرسید: «مثلاً در لوحه دنیای من، وقتی من از بچه‌ها سؤالی می‌پرسیدم، آن‌ها هیچ جوابی نمی‌دادند. در صورتی که شما می‌گویید تفکر بچه‌ها باید واگرا باشد.» دبیر بسته من می‌دانم من می‌توانم چنین پاسخ داد: «درست است. هیچ اشکالی ندارد. حتی ممکن است یک بچه جلوی تصویر بیاید و بگوید من نمی‌خواهم هیچ چیزی بگویم.» یکی از حاضران دوباره سؤال کرد: «حال اگر من بخواهم در مورد آن توضیح دهم، چطور؟»

سخنران جلسه گفت: «مگر شما ۲۰ نواآموز ندارید؟ آیا از ۲۰ نفر هیچ‌کسی نمی‌تواند جواب بدهد؟ حتی اگر کسی پاسخ نداد و همه فقط شما را نگاه کردند، باز هم اشکالی ندارد. اجازه دهید نگاه کنید، بعد بگویید بچه‌ها گویا امروز دوست ندارید صحبت کنید. بعد پیشنهاد بدهید به حیاط بروید و بازی کنید و صحبت در مورد لوحه را به یک روز دیگر موکول کنید و در روزی دیگر دوباره آن را عنوان کنید. شاید بچه‌ها باز هم با شما همکاری نکنند. باز آن را به یک روز دیگر موکول کنید. خلاقیت شما و فرصت‌یابی شما برای این موضوع حتماً جواب خواهد گرفت. این‌ها همه مواردی هستند که پیشنهاد می‌شوند. شما می‌توانید بنا به شرایط و تجربه خودتان به آن‌ها اضافه یا کم کنید.» در اینجا بود که جلسه پایان یافت و شرکت‌کنندگان با اشراف بسیار بیشتر در خصوص دوره پیش‌دبستانی، از محل برگزاری کارگاه خارج شدند. نکته جالب اینجا بود که سخنران جلسه از هر فرصتی برای ایجاد طرح پرسش توسط شرکت‌کنندگان در این برنامه استفاده کرد. این کار خود به‌نوعی یادآوری می‌کند که ما نیز به‌عنوان مربی باید فرصت طرح انواع پرسش را در اختیار کودکان خود قرار دهیم.

نواآموزان را مجبور به پاسخ‌دهی نکنید. شاید از بچه‌های کلاس شما، تنها یک نفر قادر باشد لوحه را شرح دهد

سنجش به آن معنا که بچه‌ها را از بچگی برای نخبه‌پروری طبقه‌بندی می‌کنند، قابل قبول نیست. این کار از نظر تربیتی گیرهای بزرگی دارد و دنیای امروز به سمت به‌هم‌زدن این تفاوت‌های غیرانسانی می‌رود.» نفر بعدی نیز پرسید: «در مورد کتاب‌های بسته و لوحه‌ها سؤال دارم. گفتید لوحه‌ها را باید در کلاس نصب کنیم و از بچه‌ها بخواهیم به آن‌ها نگاه کنند و داستان و قصه خود را بگویند. در مورد بچه‌هایی که در کلاس همکاری نمی‌کنند چه نظری دارید؟ مثلاً بچه‌های کلاس من در داستان‌گویی و قصه‌گویی مشکل دارند و نمی‌توانند خودشان قصه و داستان بگویند.» سخنران جلسه این بار تأکید کرد: «بله درست است. منظور من فقط قصه و داستان نیست. آن را مثال زدم. شما وقتی کتاب راهنمای مربی را باز کنید، در هشت هفته هشت مدل مربوط به لوحه را پیشنهاد داده است و فقط قصه نیست.

برای مثال، لوحه بدن من را برای شما شرح می‌دهم. گفته شده است که لوحه را روی دیوار در معرض دید بچه‌ها نصب کنید و از آن‌ها بخواهید چند دقیقه، بدون آنکه صحبت کنند، به لوحه نگاه کنند و تصویرهای آن را به خاطر بسپارند. پس از آن، با پرسش‌هایی، نواآموزان را به سمت موضوع بدن من متمایل کنید؛ پرسش‌هایی نظیر اینکه چند کودک در تصویر وجود دارد؟» یکی از بانوان شرکت‌کننده نیز فرصت را غنیمت شمرد و درباره شمارش و عددها گفت: «اگر بچه شمارش بلد نباشد، نمی‌تواند بگوید دو یا سه کودک در تصویر هستند.»

محمد ناصری که از سال‌ها تجربه کار در حوزه کودکان

« نحوه پاسخ‌گویی به پرسش‌های مربیان ما خوب و جامع بود

پس از اتمام کارگاه توانمندسازی مربیان پیش‌دبستان، گفت‌وگویی را با علی کبیری، مدیرکل فرهنگی قرآنی وزارت دفاع و مدبر مهد و پیش‌دبستانی‌های وزارت دفاع، در خصوص آشنایی بیشتر با فعالیت‌های این مجموعه در حوزه پیش‌دبستان انجام دادیم. علی کبیری مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد الهیات و دکترای مدیریت راهبردی دارد.

● شما معمولاً هر چند وقت یک بار دوره‌های بازآموزی و توانمندسازی را برای مربیان و مدیران پیش‌دبستانی مجموعه تحت پوشش خودتان برگزار می‌کنید؟ در سال حداقل سه دوره برای مربیان برگزار می‌کنیم.

● چه تعداد مرکز پیش‌دبستانی و نوآموزی در تهران و سراسر کشور زیرمجموعه شما قرار دارد؟ در حال حاضر ۱۶ مرکز پیش‌دبستانی و نوآموزی زیرمجموعه این مدیریت فعال هستند.

● به نظر شما بسته آموزشی مناسب پیش‌دبستانی‌ها باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟ بسته‌هایی که مهارت‌محور باشند و بر تصویرهای گویا و مفهوم‌دار و جذاب تمرکز داشته باشند. گرافیک و صفحه‌آرایی برای کودکان خیلی مهم است. از ابزار کمک آموزشی از قبیل فیلم، صوت، موسیقی، آهنگ و لوحه آموزشی برخوردار باشند. داشتن کتاب آموزشی برای مربیان و والدین به تقویت آموزش کمک زیادی می‌کند.

● شما به‌عنوان اداره‌ای فعال در حوزه آموزش و ارتقای سطح کیفی مربیان پیش‌دبستانی حوزه تحت پوشش خودتان، در طول سال چه برنامه‌هایی را برای آنان برگزار می‌کنید و اصولاً در ارتقای سطح دانایی مربیان و مدیران پیش‌دبستانی چه نقشی ایفا می‌کنید؟ برنامه‌هایی که ما در طول سال برگزار می‌کنیم، شامل دوره‌های داستان‌سرایی و قصه‌گویی و شعرند. دوره‌های مهارت‌افزایی و ارتقای کارهای هنری، کاردستی از قبیل ساخت حیوانات با گل و پارچه و کاغذ، دوره‌های روان‌شناسی کودک و تعامل و ارتباط‌گیری با کودکان خاص را هم داریم.

● شما به‌عنوان اداره‌ای فعال در حوزه آموزش و ارتقای سطح کیفی مربیان پیش‌دبستانی حوزه تحت پوشش خودتان، در طول سال چه برنامه‌هایی را برای آنان برگزار می‌کنید و اصولاً در ارتقای سطح دانایی مربیان و مدیران پیش‌دبستانی چه نقشی ایفا می‌کنید؟ برنامه‌هایی که ما در طول سال برگزار می‌کنیم، شامل دوره‌های داستان‌سرایی و قصه‌گویی و شعرند. دوره‌های مهارت‌افزایی و ارتقای کارهای هنری، کاردستی از قبیل ساخت حیوانات با گل و پارچه و کاغذ، دوره‌های روان‌شناسی کودک و تعامل و ارتباط‌گیری با کودکان خاص را هم داریم.

● شما به‌عنوان اداره‌ای فعال در حوزه آموزش و ارتقای سطح کیفی مربیان پیش‌دبستانی حوزه تحت پوشش خودتان، در طول سال چه برنامه‌هایی را برای آنان برگزار می‌کنید و اصولاً در ارتقای سطح دانایی مربیان و مدیران پیش‌دبستانی چه نقشی ایفا می‌کنید؟ برنامه‌هایی که ما در طول سال برگزار می‌کنیم، شامل دوره‌های داستان‌سرایی و قصه‌گویی و شعرند. دوره‌های مهارت‌افزایی و ارتقای کارهای هنری، کاردستی از قبیل ساخت حیوانات با گل و پارچه و کاغذ، دوره‌های روان‌شناسی کودک و تعامل و ارتباط‌گیری با کودکان خاص را هم داریم.

● شما به‌عنوان اداره‌ای فعال در حوزه آموزش و ارتقای سطح کیفی مربیان پیش‌دبستانی حوزه تحت پوشش خودتان، در طول سال چه برنامه‌هایی را برای آنان برگزار می‌کنید و اصولاً در ارتقای سطح دانایی مربیان و مدیران پیش‌دبستانی چه نقشی ایفا می‌کنید؟ برنامه‌هایی که ما در طول سال برگزار می‌کنیم، شامل دوره‌های داستان‌سرایی و قصه‌گویی و شعرند. دوره‌های مهارت‌افزایی و ارتقای کارهای هنری، کاردستی از قبیل ساخت حیوانات با گل و پارچه و کاغذ، دوره‌های روان‌شناسی کودک و تعامل و ارتباط‌گیری با کودکان خاص را هم داریم.

« لوحه‌هایی که یادگیری را جذاب می‌کنند

اگر در پایان هر کارگاه توانمندسازی، شرکت‌کنندگان فرصت داشته باشند و با ما همکاری کنند تا بتوانیم در قالب یک میزگرد گفت‌وگو کنیم، تجربه‌های جالبی ردوبدل می‌شوند و سایر مخاطبان هم می‌توانند از آن‌ها استفاده کنند. در این جلسه هم تلاش کردیم این فرصت مهیا شود. با تنی چند از حاضران، یک میزگرد برگزار کنیم. آنچه در ادامه می‌خوانید، حاصل این میزگرد است. در ابتدا با حاضران میزگرد بیشتر آشنا می‌شویم.

هانیه ریحانی مدرک لیسانس مدیریت فرهنگی دارد و برای آموزش قرآن به زبان ساده برای کودکان، دوره‌های آموزش پیش‌دبستانی و مهدالرضا را هم گذرانده است. وی در حال حاضر حدود چهار سال است در مهد و پیش‌دبستانی قرآنی شهرک فکوری، وابسته به وزارت دفاع، فعالیت می‌کند.

مریم قاسمی با مدرک دیپلم اما با ۱۴ سال سابقه و تجربه در حوزه کار کودک، در حال حاضر در مسئولیت مدیریت مهد قرآن به کودکان آموزش می‌دهد. وی در شهرک شهید درخشان فعالیت می‌کند.

اعظم حسین‌زاده مدرک کودک‌پاری و مربیگری کودک قبل از دبستان را دارد. او دوره مربیگری پیشرفته قبل از دبستان را نیز به روش یکی از استادان این حوزه گذرانده است. در حال حاضر ۱۳ سال سابقه کاری دارد، مدت شش سال مربی و مدیر مهد بوده است و اینک به‌عنوان مربی پیش‌دبستانی فعالیت می‌کند.

پیش‌دبستانی چه مباحثی مفید و دارای فایده است.» قاسمی: «به دلیل قرار گرفتن اهم فعالیت‌های مهد زیر نظر نهادی همچون وزارت دفاع، دوره‌های آموزشی پس از تحقیقات و بازخورد تجربه‌ها به نوآموزان ارائه می‌شوند. این دوره‌ها به‌صورت کلی هر ساله برگزار می‌شوند. در برخی مباحث ریزتر، جلسه‌های گروهی و جزئی نیز چندین بار برگزار می‌شوند.»

● برپایی کارگاه‌های توانمندسازی‌ای مانند کارگاهی را که روز سه‌شنبه برگزار شد چگونه ارزیابی می‌کنید؟ به نظر شما حضور مربیان در این کارگاه‌ها به افزایش توانایی و قابلیت‌های آنان چه کمکی می‌کند؟

قاسمی: «برگزاری جلسه‌ها بسیار عالی است. اما به دلیل حوزه فعالیت آن‌ها که کودک است و سؤال‌های بسیار

● اصولاً دوره‌های آموزشی بازآموزی شما هر چند وقت یک‌بار تشکیل می‌شوند و عمده مباحث این دوره‌ها چه موضوعاتی هستند؟

حسین‌زاده: «شیراز که بودیم، سالی یک بار برگزار می‌شد، ولی در چهار سالی که تهران هستیم، دو بار برگزار شده و شامل موارد آموزشی مهارت‌های اجتماعی، روش‌های کلاس‌داری، روش‌های برخورد والدین با کودک و روش‌های برقراری ارتباط مفید و مؤثر با بچه‌ها بوده است.»

ریحانی: «دوره‌های ما در طول سال تحصیلی اصولاً یکی دو دوره است که در طول یک یا دو روز برگزار می‌شود. مباحثی که در این جلسات مطرح می‌شوند، بیشتر حول محور بهترین روش آموزش به کودکان هستند و اینکه این مباحث چطور برای بچه‌ها مطرح شود و برای کودک

زیادی درباره آن مطرح می‌شود، بهتر است این جلسات در نوبت‌های بیشتر و با حضور تعداد کمتری از مربیان تشکیل شوند تا نتیجه بهتری بگیریم. البته هر جلسه با نفرت جدید برگزار شود تا پاسخ‌گویی جامع‌تر و کامل‌تر باشد.»

ریحانی: «به نظر من این دوره‌ها بسیار عالی هستند، چون اطلاعات مربیان را به‌روز می‌کنند. البته جلسه روز سه‌شنبه بیشتر جنبه آموزشی درباره بسته بود، ولی در کل اگر این دوره‌ها استادان خیره و توانمندی داشته باشند، مسلماً رشد و پیشرفت مربی‌ها را در پی دارند.»

حسین زاده: «با تشکر از برپایی کارگاه، به نظر من دوره‌ها می‌توانند در بهبود مهارت‌های آموزشی و رفتاری خیلی تأثیرگذار باشند و در آشنایی با روش‌های به‌روز کلاس و روش‌های خلاقانه همراه با بازی و قصه‌گویی و همچنین رضایت‌مادران مؤثر باشند.»

● **با توجه به تأثیر پیشرفت‌های علمی و فناوری بر کودکان نسل امروز، از نظر شما مربی موفق باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد و چگونه خود را آماده کند تا بتواند با چنین بچه‌هایی در ارتباط باشد و در زمینه تربیت و یادگیری آنان موفق عمل کند؟**

ریحانی: «بچه‌های امروز از لحاظ ژنتیکی با کودکان زمان ما رشد بسیار متفاوتی دارند. داده‌هایی که بچه‌ها از شروع زندگی دریافت می‌کنند و امکاناتی که در اختیار دارند باعث شده است از لحاظ هوشی بسیار بالاتر و باهوش‌تر باشند. کودکی که از ابتدای دوسالگی می‌تواند از دستگاه‌های تاج استفاده کند، مسلماً درخواستش از زندگی با دوران ما خیلی متفاوت است. پس آموزش هم باید در حد خواست و هوش او باشد تا باعث دل‌زدگی و بی‌رغبتی او نسبت به کلاس‌ها نشود.»

قاسمی: «در دنیای امروز، چگونگی رفتار با کودک، هم برای خانواده و هم برای مربی، چالش بسیار بزرگی است. لذا برای رویارویی با این چالش، مربی در مرحله اول باید از مخاطب خود (کودک) شناخت کافی داشته باشد، در بحث آموزش مطالعه فراوان و از تجربه دیگران استفاده کند.

در کل، مربی باید برای آموزش هدفمند و دریافت نتیجه قابل قبول فعالیت‌های خود به‌طور مستمر تلاش کند و مطالعه، مطالعه و مطالعه.»

حسین زاده: «پرورش توان‌های حسی حرکتی و هیجانی کودک در سنین زیر هفت‌سال اهمیت زیادی دارد. کودک از طریق حواسش با محیط ارتباط برقرار می‌کند. با جابه‌جایی و حرکت در محیط یادگیری‌هایش را در عمل می‌آزماید و نشاطش دوجندان می‌شود. از طریق کلام نیازهایش را ابراز و با اطرافیانش ارتباط برقرار می‌کند و در نهایت احساس رضایت و آرامش می‌کند. در صورتی

که این توانایی‌ها در مسیر درست خود تقویت و تحریک شوند، مقدمه رساندن کودک به آرمان‌های مطلوب مهیا می‌شود. البته پرورش این توانمندی‌ها بدون برقراری ارتباط مناسب با کودک ممکن نیست. بنابراین، اصلی‌ترین شرط اثرگذاری مربی، ایجاد ارتباط عاطفی با کودک بر پایه اعتماد است. یعنی قبل از اینکه مربی باشد مربا و دوست‌داشتنی باشم برای کودک بازی و خلاقیت هم مهم‌ترین ابزار آموزش در سن قبل از دبستان است که مربی موفق باید آن را به کار گیرد.»

● **همان‌طور که سخنران محترم در جلسه مطرح کرد و لازم است در این زمینه از یک بسته تربیت و یادگیری جامع و مفید کمک گرفت، بسته‌ای را که در این جلسه معرفی شد، از نگاه خودتان چگونه ارزیابی می‌کنید؟**

قاسمی: «از شما برای گردآوری این بسته آموزشی بسیار مفید تشکر می‌کنم. با صحبت‌هایی که در رابطه با این بسته آموزشی با مربیان مهد داشتیم، بسته از هر نظر بسیار کامل و جامع است و در آن به تمام فعالیت‌هایی که نوآموز در این سن باید دریافت کند، توجه شده است، از جمله چندین نمونه فعالیت از جمله شعر، نقاشی، کاردستی و موشن‌گرافی، که راه را برای مربی و برای آموزش بهتر بسیار هموار می‌کند تا مربی دیگر وقت خود را برای پیدا کردن مطالب از درگاه‌های گوناگون تلف نکند.»

ریحانی: «بسته آموزشی ارائه‌شده بسته خوبی است، ولی از نظر من و همکارانم، این کتاب بیشتر حالت مفهومی دارد و کودکان این سن، با اینکه چند ساعت نشینند و فقط گوش بدهند، رابطه خیلی خوبی ندارند. اگر کار بیشتر و نوشتن و بازی بیشتری در کتاب بود، بسیار جذاب‌تر و بهتر بود.»

● **شما به‌عنوان مربی در طول سال چگونه برنامه‌ریزی می‌کنید تا بتوانید از فایل‌های صوتی و تصویری فیلم کلیپ و امثال آن در این بسته، در مسیر تربیت و یادگیری کودکان به‌خوبی بهره ببرید؟**

ریحانی: «ما یک طرح درس سالانه داریم و در طول ماه و در آخر هر هفته هم برنامه‌ریزی می‌کنیم تا مباحثی را که هر هفته قرار است برای بچه‌ها تدریس شوند مشخص کنیم. برای هر مبحث کاردستی خاصی با روش تدریس متفاوتی در نظر می‌گیریم. در مورد فایل‌های صوتی و کلیپ‌ها هم هر کلیپ و صوتی را اول هر درس برای بچه‌ها پخش می‌کنیم و توضیح می‌دهیم تا مبحث مربوط به آن برایشان مشخص شود. در مورد این کتاب هم حس بسیار خوبی که دارد، زمینه بالای هر درس است. توضیح درس خیلی کمک‌کننده و عالی است.»

● به نظر شما وجود کتاب اختصاصی والدین برای آشنایی بیشتر آنان با فعالیت‌های مربیان در پیش‌دستانی چقدر می‌تواند در کار شما مفید و مؤثر واقع شود؟ و ارتباط بین خانه و پیش‌دبستان را نزدیک‌تر و سهل‌تر کند؟

قاسمی: «با توجه به اینکه این بسته آموزشی برای بار اول است که در مهدها آموزش داده می‌شود، کتاب مخصوص اولیا بسیار کمک‌کننده است و حتماً در ادامه آموزش‌ها نتایج بسیار عالی خواهد بود. مجدداً از گردآوردگان این مجموعه بارزش تشکر می‌کنم و به ایشان خدا قوت می‌گویم. مطالب بسیار خوب و پرمحتوا هستند و مربی را برای آموزش با دست‌پر به داخل کلاس هدایت می‌کنند. امید است شاهد شکوفایی و موفقیت تک‌تک نوآموزان در جای‌جای ایران عزیز باشیم. البته پیشنهاد می‌کنم در صورت امکان لوحه‌های پارچه‌ای در اندازه‌های بزرگ‌تر و تعداد بیشتری ارائه شوند.

در کنار این بسته آموزشی، جای عروسک پارچه‌ای پاپالو، که شخصیت اصلی محسوب می‌شود، خالی است.» حسین زاده: «کتاب اختصاصی والدین می‌تواند در پیشبرد آموزش‌ها به مربی کمک کند و رضایتمندی بیشتری در والدین ایجاد کند، چون آن‌ها را در جریان آموزش قرار می‌دهد.»

ریحانی: «به نظر من اگر خانواده‌ها همراه شوند و هم‌پای معلم در کنار کودک باشند، کار بسیار خوب پیش می‌رود.»

قاسمی: «جلسه‌هایی را برای برنامه‌ریزی تشکیل دادیم و با نظراتی که ارائه شد، برنامه کامل و جامعی برای بسته آموزشی نوشتیم که در حال اجراست.» حسین زاده: «به نظر من می‌تواند خیلی مؤثر باشد، به شرط اینکه عملیاتی و در کلاس اجرا شود؛ البته در صورتی که فضای آموزشی ما هوشمند باشد.»

● به نظر شما لوحه‌هایی که این بسته تربیت و یادگیری دارد، چه کمکی می‌تواند به شما بکند تا در تربیت و یادگیری موفق‌تر عمل و توجه کودکان را به بازی و سرگرمی بیشتر جلب کنید؟ اصولاً آیا این فعالیت به کمک لوحه‌ها تسهیل می‌شود؟

ریحانی: «استفاده از لوحه‌ها ایده جالب و قشنگی است، منتها یک لوح برای یک کتاب نمی‌تواند نیاز کودک را رفع کند، چون کودک دنبال تنوع و هیجان است. این لوحه شاید دفعه اول برایش جذاب باشد، ولی متأسفانه دفعه‌های بعد جذابیتش را از دست می‌دهد.»

قاسمی: «این لوحه‌ها برای این گروه سنی جدید و البته جذاب است و در آموزش هم بسیار مفید است.»

حسین زاده: «به نظر من این لوحه‌ها بسیار مفیدند و در آموزش‌ها حتماً باید از آن‌ها استفاده شود، چون مفاهیم با تصویرسازی خیلی بهتر و وسیع‌تر در ذهن بچه‌ها تثبیت می‌شوند. در کنار این‌ها باید از دیگر وسایل کمک آموزشی و حتی عروسک‌های متنوع استفاده شود.»